

Stockholms
universitet

BESLUT
2026-01-14

Dnr SU FV-4353-25

Områdesnämnden för humanvetenskap

Stefan Helgesson
Vicerektor

Socialdepartementet
Regeringskansliet

Handläggare:
Karolina Alveryd

Yttrande över remiss: Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet - En ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Områdesnämnden för humanvetenskap har ombetts att till Socialdepartementet inkomma med synpunkter på remiss av *Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet - En ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga*. Utkastet har remitterats till Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten. Synpunkter har inkommit från Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten och redovisas i bifogade bilagor, som utgör områdesnämndens svar.

Stefan Helgesson

Karolina Alveryd

Juridiska fakultetskansliet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Remiss av utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Inledning - förslagets övergripande ingång och viktiga tydliggöranden

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har genom remiss beretts möjlighet att yttra sig över utkastet till lagrådsremiss *För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga*. Fakultetsnämnden ser positivt på regeringens ambition att modernisera regelverket, tydliggöra barnets ställning som rättighetsbärare och barns rätt till delaktighet, inklusive att utöka möjligheterna för barn att företrädas av offentliga biträden, samt att skapa en mer sammanhållen lagstiftning på området. En mycket viktig sak är att förslaget innehåller tydliga skrivningar om att syftet med den nya LVU är att vara en skyddslagstiftning för barn och unga (se förslag till portalparagraf och diskussion på s. 109 ff.) Att detta görs tydligt är inte minst viktigt med tanke på den repressiva politik som förs och som riskerar att spilla över på reformeringen av den sociala barnvården. Detta senare till trots är utgångspunkterna i förslaget som beskrivits ovan och många av de förslag som läggs fram lovvärda och i denna övergripande mening instämmer Fakultetsnämnden i ingången i förslaget som läggs fram genom denna lagrådsremiss.

Fakultetsnämnden ser dock anledning att i detta yttrande lyfta fram vissa principiella frågor och farhågor samt rättsliga utmaningar som kan komma att uppstå vid genomförande av några av förslagen som läggs fram i denna lagrådsremiss. Dessa gäller främst barnrättsperspektivet, rättssäkerhetsgarantiernas utformning, den nya grunden för omhändertagande för vård på grund av anknytning samt de förebyggande insatserna efter frihetsberövande. Även om den övergripande utgångspunkten i utkastet till lagrådsremiss är lovvärd och viktig tillstyrker således inte Fakultetsnämnden förslaget i sin helhet.

Det bör även noteras att synpunkterna som förs fram nedan inte omfattar alla de frågor som betänkandet behandlar. Betänkandet är, som kommer att diskuteras närmare nedan, mycket omfattande och är en del av ett större paradigmskifte av den sociala barnvården. Med tanke på den mycket knappa tiden till förfogande kommer detta yttrande endast uppmärksamma några problematiska lösningar och skrivningar samt områden där det enligt Fakultetsnämndens mening finns behov av förtydliganden eller fördjupad analys.

Juridiska fakultetsnämnden

Innan sådana delar i utkastet till lagrådsremiss behandlas kommer något mer att sägas om just sådana övergripande problem i utrednings- och lagstiftningsprocessen i detta ärende som sammantaget är så pass problematiska att Fakultetsnämnden ser skäl att kommentera detta särskilt.

Brister i lagstiftningsprocessen och oöverskådliga förslag som inte analyserats ur ett helhetsperspektiv

Fakultetsnämnden har som sagt, liksom andra remissinstanser, fått mycket kort tid att svara på denna remiss. Tiden till förfogande inkluderar dessutom jul- och nyårshelger och sammanfaller för universitetens räkning dessutom med terminsslut som är en mycket arbetsintensiv tid. Det är ett stort problem att en så omfattande reform som det här handlar om inte ges det utrymme som skulle krävas. Att flera statliga utredningar på senare tid har remitterats med förhållandevis korta beredningstider är ett principiellt problem som återkommande uppmärksammas under senare år och något som undergräver tanken med lagstiftningsprocessen som ett sätt att skapa förutsättningar för god och genomtänkt reglering. Även med beaktande av att beredningskravet i regeringsformen inte anger någon bestämd tidsfrist, bygger remissförfarandet på att berörda aktörer ges rimliga förutsättningar att sätta sig in i materialet och lämna genomtänkta synpunkter. När tidsramarna är snäva – som i denna aktuella remiss – blir detta än mer utmanande, något som bör beaktas i den fortsatta beredningen.

Något som ytterligare bör understrykas är som nämnts ovan att denna lagrådsremiss utgör ett förslag i en lång rad av tidigare framlagda förslag och en del i ett större paket av pågående utredningar som sammantaget innebär ett paradigmskifte inom den sociala barnvården. Den som ska kommentera på de förslag som läggs fram i denna remiss måste därmed ha kunskap om och insikt i en rad andra nyligen framlagda och genomförda förslag som ännu inte fått fullt genomslag och som inte utvärderats. Till det kommer att det pågår ett antal andra utredningar som har direkt eller indirekt bäring på den sociala barnvården och LVU. Exempelvis kommer i slutet av januari ett slutbetänkande av den utredning som haft i uppdrag att göra en översyn av delar av nuvarande LVU. I detta betänkande behandlas centrala frågor om vårdens upphörande, sakkunniga i LVU-processen, umgänge för placerade barn samt åklagares befogenheter att fatta beslut om omedelbara omhändertaganden. Att lägga fram detta omfattande utkast till lagrådsremiss strax innan detta kompletterande förslag lagts fram kan starkt ifrågasättas.

Den korta tiden till trots och det mycket omfattande förslaget som är för handen, liksom problemet med bristande helhetssyn över ett rättsområde i stor förändring, diskuteras och problematiseras nedan några av de förslag som läggs fram i den aktuella lagrådsremissen.

Dokumentation som rättssäkerhetsgaranti

Fakultetsnämnden välkomnar ambitionen att den nya lagen ska ha ett starkt banrättsperspektiv och att bestämmelserna ska utgå ifrån att barn är självständiga rättighetsbärare, något som är helt i linje med barnkonventionens målsättning. Det är ett viktigt steg att barnets bästa ska vara avgörande i beslutsprocessen och att barns rätt att få information och att komma till tals förstärks. För att dessa principer ska få reellt genomslag är det dock nödvändigt med en tydligare beskrivning av hur barns delaktighet ska säkerställas och följas upp. I flera avsnitt lämnas det öppet hur barnets synpunkter ska dokumenteras, hur barnets bästa ska motiveras och hur konflikter mellan barnets intressen och andra relevanta hänsyn ska hanteras. Som förslaget nu är utformat riskerar barnets rättigheter att framstå som mål att sträva mot, snarare än rättsliga skyldigheter som måste

uppfyllas och som kan bli föremål för faktisk kontroll. Fakultetsnämnden konstaterar att det i utkastet till lagrådsremiss visserligen återkopplas till förvaltningslagens allmänna dokumentationskrav, men det saknas närmare diskussion om vad dokumentationen vid exempelvis de särskilda befogenheterna ska omfatta. Detta är förvisso inte en nyttillkommen problematik, men här föreslås att bestämmelserna om de särskilda befogenheterna som gäller vid de särskilda ungdomshemmen ska föras över till en ny egen lag. I samband med en sådan ändring framstår det som rimligt att samtidigt se över dokumentationskraven vid dessa åtgärder som innebär ingrepp i barnets integritet – såsom rumsvisitation, kroppsvisitation eller omhändertagande av föremål. Avsaknaden av tydliga dokumentationskrav riskerar att göra kontroll och efterhandsgranskning svår, vilket i förlängningen riskerar att underminera både rättssäkerheten och förtroendet för tvångsvårdens legitimitet.

Något om de förändrade och nyttillkomna rekvisiten för omhändertagande för vård samt processen för prövning

Fakultetsnämnden delar uppfattningen att det finns behov av ett mer systematiskt regelverk kring omhändertagna barn och unga, inte minst för att göra det mer överskådligt. Förslagen innebär på flera sätt ett steg i rätt riktning. Inte minst gäller det tydliggörandet i den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 1 § som anger att det måste visas att den planerade vården är nödvändig och till barnets bästa. Detta kan förvisso sägas gälla redan idag, men förslaget innebär att socialtjänst som ansöker om omhändertagande för vård och domstolar som ska fatta beslut måste pröva detta särskilt. Samtidigt kan det konstateras att rekvisiten vad gäller omhändertagande för vård på grund av missförhållanden in hemmet (nuvarande 2 §, föreslagna 3 kap. 2 §) liksom omhändertagande för vård på grund av eget destruktivt beteende (nuvarande 3 §, föreslagna 3 kap. 3 §) utvidgas. Det har helt enkelt införts vissa nya begrepp och uttryck som vidgar LVU:s tillämpning i fråga om omhändertagande för vård. Även fortsatt är också rekvisiten öppet formulerade, vilket innebär att det finns risk för att de tolkas och tillämpas på ett sätt som innebär betydligt fler omhändertaganden.

De föreslagna rekvisiten, såsom ”något annat skadligt förhållande” i 2 § LVU, respektive ”något annat socialt nedbrytande *eller destruktivt beteende*” i 3 § LVU, är tex. mycket öppet formulerade. Även om tillförseln av ordet ”skadligt” i 2 § utgör en viss precisering av den nuvarande bestämmelsen, så uppstår i sin tur frågor om vad som menas med skadligt och vilken form av skada som avses. Fakultetsnämnden vill även särskilt lyfta behovet av en tydligare förklaring av det föreslagna rekvisitet ”destruktivt beteende” som ska komplettera den nuvarande formuleringen i 3 § om ”något annat socialt nedbrytande beteende”. Enligt förslaget innebär förändringen en precisering och ett förtydligande, utan att det tydligt förklaras på vilket sätt. Som det beskrivs i remissen omfattar rekvisitet ”destruktivt beteende” en rad mycket olika beteenden – allt från självskadebeteenden och sexuellt självskadande handlingar till att barn aktivt söker sig till riskmiljöer eller, på grund av omognad eller oförmåga, inte följer medicinsk behandling på ett sätt som utsätter dem för allvarlig fara. Den bredd som ges i förarbetena gör det svårt att klarlägga vilka omständigheter som ska anses motivera ett omhändertagande för vård, eller vad som faller utanför. Det som samlas under rekvisitet spänner över både psykologiska, medicinska och sociala faktorer. En betydande del av de beteenden som beskrivs kan ha sin grund i psykisk ohälsa eller neuropsykiatriska svårigheter, och det saknas vägledning för hur gränsen ska dras mellan social problematik och sådana tillstånd som kräver helt andra insatser, tex. insatser från barn- och ungdomspsykiatri. Utifrån det perspektivet skulle preciseringen i praktiken kunna medföra en utvidgning av bestämmelsens tillämpningsområde, exempelvis då psykisk ohälsa idag inte kan medföra tvångsvård

enligt 3 § LVU. Det föreslagna begreppet ”destruktivt beteende” öppnar således upp för vissa gränsdragningsfrågor om när tvångsvård enligt den föreslagna lagen är rätt åtgärd, eller när andra stödformer från vårdaktörer istället bör aktualiseras. Med tanke på dessa farhågor är det mycket viktigt att utvidgningen av rekvisiten i dessa två bestämmelser kompletteras av det ovan beskrivna tydliggörandet i den föreslagna 3 kap. 1 § där det anges att det måste visas att det måste visas att den planerade vården är nödvändig och till barnets bästa. En tydlig proportionalitetsprövning bör helt enkelt göras. Detta är inte minst viktigt med tanke på de stora problem som påvisas när det gäller goda placeringsalternativ. Ett omhändertagande för vård måste alltid vara nödvändigt och helt klart bättre än att kvarvara i nuvarande situation. Så är inte alltid fallet i dag.

Farhågor kopplat till den nya grunden ”omhändertagande för vård på grund av anknytning”

I den nya lagen föreslås i 3 kap. 5 § en ny grund för omhändertagande, nämligen vård på grund av anknytning. Det handlar om att i ökad grad skydda barn som är placerade i ett familjehem på grund av missförhållanden i hemmiljön från att flytta hem till sin grundfamilj även om förutsättningarna för omhändertagandet har upphört. Helt enkelt, även om förhållande i grundfamiljen har förbättrats på så sätt att rekvisiten för att omhänderta ett barn inte längre är uppfyllda ska barn ändå kunna vara fortsatt omhändertagna och placerade med stöd av LVU. Syftet är att skydda barn från att skadas genom att bryta upp från en trygg miljö. Grundtanken att barn ska skyddas från skadliga flyttar och omplaceringar är förstås lovvärd, men det måste konstateras att detta är ett fundamentalt skifte från de grundprinciper och strävanden som präglat den svenska sociala barnvården där återförening och så korta placeringar som möjligt prioriterats. Det finns också andra sätt att skydda barn från att skadas på detta sätt. Redan idag finns möjlighet att fatta beslut om flyttningsförbud och socialtjänsten ska redan efter två års placering överväga om vårdnad ska flyttas över till familjehemsföräldrar. Detta är en mer permanent lösning för de fall där det anses bäst för barn att vara kvar i familjehem. Bestämmelserna om vårdnadsöverflyttning liksom flyttningsförbud har nyligen reformerats och någon uppföljning av vad dessa förändringar inneburit har så vitt känt inte genomförts. Nu föreslås alltså en radikal förändring som strider mot grundtankar inom den sociala barnvården. Redan idag vittnar föräldrar och barn om maktlöshet i förhållande till socialtjänsten och stora svårigheter att kunna visa att tidigare missförhållanden upphört. Utan krav på kraftfullt stöd till familjer för att undvika omhändertaganden liksom stöd till föräldrar att förändra problematiska situationer och missförhållanden är den föreslagna nya grunden för omhändertagande på grund av anknytning inte proportionerlig.

Även om vi tycker att det är bra att barnets anknytning till familjehemmet ges ökad betydelse i planering av vården och i bedömningar av vad som är barns bästa – det kan i sig ses som ett förstärkande av att barns självständiga rätt till privat- och familjeliv betonas – är det tveksamt om den nu föreslagna förändringen är en bra lösning. Det finns mycket som talar för att det inte ger den stabilitet som barn kan behöva, det är trots allt inte en permanent lösning, och fortsatt vård på denna grund kan också leda till ökad otydlighet för föräldrar som kämpar för att kunna återförenas med sina placerade barn.

Det bör också noteras att begreppet ”anknytning” och de teorier inom beteendevetenskaplig forskning som är förknippade med begreppet inte är neutrala eller problemfria. Det kan därför vara mindre lämpligt att använda och binda sig vid detta begrepp i lagstiftning.

Förebyggande insatser efter frigivning – en potentiell förlängning av frihetsberövandet för barn och unga

Fakultetsnämnden vill också särskilt uppmärksamma regleringen om förebyggande insatser i 22 § fjärde stycket LVU som föreslås föras över till den nya lagen.

Bestämmelsen medger i dag att socialnämnden kan besluta om s.k. förebyggande insatser om den som är under 20 år och som dömts till sluten ungdomsvård vid verkställighetens slut bedöms vara i ett uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som avses i 3 § LVU. Enligt gällande ordning ska socialnämnden alltid inleda med att erbjuda frivilliga insatser enligt socialtjänstlagen och först när dessa inte kan genomföras kan tvångsvård komma i fråga. Bestämmelsen om förebyggande insatser kan alltså gälla både frivilliga och, i undantagsfall, tvångsbaserade insatser.

I lagrådsremissen *Frihetsberövande påföljder för barn och unga* (6 november 2025) föreslås att sluten ungdomsvård avskaffas och att fängelse i stället ska vara den frihetsberövande påföljden för barn och unga som begått brott innan 18 års ålder (15 – 17 år). Förslagen är avsedda att träda i kraft den 1 juli 2026. Mot denna bakgrund föreslås i förevarande utkast till lagrådsremiss att den nuvarande bestämmelsen i 22 § fjärde stycket LVU ersätts av en motsvarande reglering i den nya lagen. Det anges att bestämmelsen bör föras över oförändrad i sak, men ”anpassas” till att det framöver är fängelse och inte sluten ungdomsvård som är den aktuella frihetsberövande påföljden. Fakultetsnämnden konstaterar att denna anpassning i huvudsak synes vara av terminologisk karaktär och att någon närmare analys av konstruktionens lämplighet i den förändrade kontexten inte görs.

I utkastet till lagrådsremiss anges även att överföringen av bestämmelsen behövs för att ”säkerställa kontinuiteten i vården av barnet eller den unge som är i behov av vård under längre tid än vad domstolen dömt ut genom sluten ungdomsvård”. Formuleringen indikerar tydligt att kontinuitet i detta sammanhang främst förstås som ett behov av fortsatt tvångsvård efter avtjänat straff, snarare än som ett behov av sammanhängande stöd som kan ges genom öppna eller frivilliga insatser. Detta förstärker intrycket av att bestämmelsen i praktiken primärt syftar till att möjliggöra ett fortsatt frihetsberövande när insatser enligt den nya lagen anses nödvändiga.

När fängelse ersätter sluten ungdomsvård kan bestämmelsen dessutom komma att omfatta en större och mer varierad grupp unga än tidigare, eftersom fängelse kan aktualiseras i fler och mer skiftande situationer. Det innebär att rekvisitet ”uppenbart behov”, som är förutsättningen för att socialnämnden ska kunna besluta om förebyggande insatser, kan aktualiseras i fler och mer heterogena fall. I de situationer där frivilliga insatser inte kan genomföras, riskerar detta att även innebära att tvångsvård blir aktuell i fler fall än i dag. Denna potentiella konsekvens analyseras inte i utkastet till lagrådsremiss. Ur ett barnrättsperspektiv är detta bekymmersamt. Frihetsinskränkningar ska alltid vara en absolut sista utväg och grundas på en individuell och konkret riskbedömning samt vara proportionerliga i förhållande till barnets behov. Mot denna bakgrund är det otillfredsställande att det i förslaget främst hänvisas till behovet av ”kontinuitet” som motivering för att föra över bestämmelsen oförändrad. Förslaget läggs också fram utan en närmare analys av vilka former av frivilliga eller mindre ingripande stödinsatser som kan vara aktuella i utslussningsskedet eller hur frivilligheten ska prövas i den bredare målgrupp som följer av reformen. Även om frivilliga insatser ska prövas först analyseras inte hur denna prövning ska gå till i praktiken i den bredare målgrupp som följer av reformen. Det saknas dessutom en diskussion om hur man bör motverka risken för att dessa förebyggande insatser, i form av tvångsvård, i praktiken kan få karaktären av en förlängning av verkställigheten av fängelsestraff.

Fakultetsnämnden anser sammantaget att det finns ett behov av att närmare undersöka de konsekvenser som det kan komma att få för gruppen barn och unga som avtjänat fängelsestraff om bestämmelsen om förebyggande insatser förs över oförändrad i sak. En fördjupad analys hade varit önskvärd för att säkerställas att beslut om förebyggande insatser efter frigivning är välgrundade och att de inte leder till slentrianmässig tvångsvård som förlänger frihetsberövande av barn och unga i onödan. Det bör särskilt övervägas att precisera rekvisitets innebörd, stärka kraven på motivering samt tydliggöra förhållandet mellan frivilliga insatser, mindre ingripande stödformer och tvångsvård. En sådan förtydligad reglering skulle kunna bidra till ökad rättssäkerhet och säkerställa att tvångsvård även i dessa situationer används restriktivt och i enlighet med barnets rättigheter.

Avslutande synpunkter och något om paradigmskiftet inom den sociala barnvården

Juridiska fakultetsnämnden ser som framgång ovan positivt på reformens inriktning när det gäller att tydliggöra lagens syfte och stärkandet av barnrättsperspektivet samt barns rätt till delaktighet och ser flera förslag som viktiga och nödvändiga steg mot en mer rättssäker, sammanhållen och barnrättsorienterad reglering. Som nämnts ovan är tydliggörandet av att lagen om omhändertagande för vård av barn och unga är en skyddslagstiftning, inte en lag som också har som syfte att skydda samhället från barn och unga, av yttersta vikt. Detta bör betonas mycket starkt i en kommande proposition. Fakultetsnämnden vill betona behovet av ytterligare förtydliganden rörande dokumentation och uppföljning av barnets vilja och delaktighet vid tvångsåtgärder samt utformningen av vissa nytillkomna rekvisit och konsekvenserna av förebyggande insatser efter frigivning.

Det bör även avslutningsvis sägas något om det stora paradigmskifte som den svenska sociala barnvården just nu står i. Även om det finns mycket som är gott och behövligt i denna och andra förslag som lagts fram och som utreds för närvarande finns det anledning att göra en ordentlig genomgång av systemet som helhet och utvärdera de förändringar som redan genomförts. Det kan ifrågasättas om någon – ens lagstiftarens olika företrädare – för närvarande har överblick över alla de förändringar som har genomförts och utredningar som pågår just nu samt därmed vilken konsekvens dessa samlat kan få. Trenden är utan tvekan sammantaget att vi går från ett system som betonar frivillighet, förebyggande arbete och återförening till att nu prioritera mer tvång och kontroll genom större befogenheter för socialtjänsten att agera utan samtycke, liksom fler och längre placeringar utanför hemmet. Vilka konsekvenser detta får för tilliten till och förutsättningarna för socialtjänstens arbete vet vi inte.

Det är sammantaget av stor vikt att den fortsatta beredningen av detta lagstiftningsärende sker i ljuset av alla andra pågående översyner och andra reformer inom den sociala barnvården. Som nämnts ovan kommer i januari 2026 ytterligare ett betänkande som direkt rör centrala frågor i LVU. Att regeringen inte avvaktar att detta liksom andra förslag utreds och presenteras för att samlat kunna remittera frågor som rör den sociala barnvården är mycket problematiskt.

Slutligen, för att intentionerna bakom lagstiftningen ska få genomslag krävs också att berörda aktörer ges tillräckliga resurser och stöd. Fakultetsnämnden vill även understryka betydelsen av att denna och andra reformer som genomförs följs upp och utvärderas så att det går att bedöma om den leder till en tryggare, mer rättssäker och mer förutsägbar vård för barn och unga.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av prodekanus, professor Mark Klamberg. Yttrandet har beretts av docent Kavot Zillén och professor Pernilla Leviner. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Mark Klamberg

Karolina Alveryd

Stockholms
universitet

BESLUT

2026-01-08

Dnr SU FV-4353-25

Kay Artle
Handläggare
Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden

Socialdepartementet

Remissvar: För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har fått möjlighet att yttra sig över utkastet till lagrådsremissen *För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga*.

Synpunkter har lämnats av Institutionen för Socialt arbete vilket utgör Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens svar, se bilaga.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus Yvonne Svanström. Föredragande har varit handläggare Kay Artle

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden

Remissvar över betänkandet Utkast till lagrådsremiss. För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga

Sammanfattning

Institutionen för socialt arbete avvisar *Förslag till lag om omhändertagande för vård av barn och unga* samt *Förslag till lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården*. Även om flera förslag i lagarna är motiverade och förefaller vara vällovliga bedömer vi att centrala delar av lagarna inte är tillräckligt utredda. Detta är särskilt allvarligt eftersom lagarna reglerar tvångsomhändertaganden av barn. Utöver detta vill vi påpeka att remisstiden varit mycket knapp. Vi har ansträngt oss för att sätta oss in i förslagen, men utesluter inte att synpunkterna hade kunnat vara mer djuplodande om tidsramen varit en annan.

Inledande anmärkningar på regeringskansliets betänkanden och utredningar av den sociala barnvården

Innan vi går in på vår kritik av de aktuella lagförslagen vill vi lämna några övergripande synpunkter på Regeringskansliets betänkanden, utredningsarbete och reformer relaterade till den sociala barnvården.

Det pågår, eller har nyligen avslutats, flera parallella utredningar¹ som rör den sociala barnvårdens arbete, inklusive de lagförslag som presenteras i denna

¹ Till exempel Utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU (S 2023:13); SOU 2025:38 Att omhänderta barn och unga; SOU 2025: 84. Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård; Ds 2024:30, En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas; En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård (S 2024:01); SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård; SOU 2024:30 En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga; Utökade befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem. Ds 2023:20.

lagrådsremiss. Delar av innehållet i de aktuella lagförslagen har tidigare varit föremål för remiss, medan andra delar antingen fortfarande utreds eller inte har utretts över huvud taget. Det innebär bland annat att det varierar kraftigt i vilken mån olika lagförslag i aktuell lagrådsremiss är allsidigt utredda.

Vidare är remisstiden för lagrådsremissen mycket knapp, vilket starkt begränsar möjligheterna för remissinstanser att lämna välgrundade och genomarbetade synpunkter. Vi finner inga skäl som motiverar en kort remisstid i detta ärende, tvärtom behandlar föreliggande lagrådsremiss komplexa frågor om tvångsåtgärder vilket motiverar ett ordinärt remissförfarande.

Sammantaget vittnar detta om ett otillräckligt berett lagstiftningsarbete. Eftersom tvångsomhändertaganden är bland de mest ingripande åtgärder som samhället kan vidta, bör regelverket i samtliga delar vara grundligt utrett, ett krav som inte uppfylls i förevarande lagförslag.

Synpunkter på lagförslagen

Lagarna innehåller flera viktiga inslag som syftar till att stärka placerade barns rättigheter och möjligheter att bo kvar i familjehem där de har etablerat sig. Samtidigt är lagarna och dess potentiella konsekvenser – som nämnts – i stora stycken otillräckligt utredda. Med tanke på den knappa remisstiden har vi nedan valt ut några av utredarens förslag som vi särskilt vill kommentera.

Förslag till Lag om omhändertagande för vård av barn och unga

1 & 2 kapitlet

Vi vill understryka att ett förtydligat barnrättsperspektiv är positivt. Det bör dock tillfogas att aktuell nordisk forskning om barns rättigheter och delaktighet visar att lagändringar i sig ofta har begränsade effekter på praktiskt arbete (Jensen m.fl. 2022; Gresdahl m.fl. 2025). Avgörande för att delaktighet och rättigheter ska bli meningsfulla i praktiken är i stället att det finns utvecklade stödstrukturer, såsom goda organisatoriska förutsättningar, strukturerad implementering och utbildning för praktiker.

Vi noterar vidare att det i 2 kap. § 5 fortsatt finns en femtonårsgräns för barns rätt att föra sin egen talan. Samtidigt föreslår regeringen i andra lagar att straffmyndighetsåldern sänks till 14 eller 13 år. Parentetiskt framstår det som

märkligt att barn görs ansvariga för sina brottsliga handlingar vid en lägre ålder än vid vilken de har rätt att föra sin egen talan.

3 kapitlet

Vi vill betona att de bestämmelser som rör rekvisiten för tvångsomhändertagande inte har utretts färdigt eller remitterats. Rekvisiten har hämtats från ett delbetänkande av *Utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU* (S 2023:13), som enligt uppgift avser lämna sitt slutbetänkande i januari 2026. Kommer detta slutbetänkande att skickas ut på remiss? Hur påverkar det föreliggande lagförslag?

3 kap 2 och 3 §

Under paragraf 2 och 3 anges att ”vid ett beslut om omhändertagande för vård får en sammantagen bedömning göras av förhållandena i första stycket 1–5”. Vi har svårt att förstå vad detta innebär i praktiken och ställer oss skeptiska till formuleringen ”sammantagen bedömning”. Uttrycket är vagt och riskerar att öppna upp för tvångsomhändertaganden av barn och ungdomar vars beteende inte utgör en påtaglig risk. Omhändertaganden av barn är en mycket ingripande åtgärd och bör inte utformas på ett sätt som medger vaghet och flexibilitet i tillämpningen.

3 kap 4 §

Paragrafen innebär att ett barn som är placerad enligt LSU/Lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård ska kunna bli föremål för socialtjänstens tvångsomhändertagande efter avtjänat straff, även om risken för fara inte är påtaglig. Vi förstår det som att syftet är att möjliggöra kvarhållande av ungdomar i vård genom att underlätta och förlänga omhändertaganden. Det är dock problematiskt ur rättssäkerhetssynpunkt att straffrättsliga åtgärder på detta sätt övergår i sociallagstiftning. Det är svårt att se hur socialtjänsten kan göra en tillförlitlig bedömning av barnets vårdbehov när den unge inte har haft möjlighet att vistas i samhället. Vi vill här inskräpa att forskning visar att längre institutionsvistelser – i ungdomsfängelser eller vid vårdande institutioner – generellt har negativa effekter på rehabilitering, vilket talar för att man bör vara restriktiv med långvariga placeringar (Whittaker m fl, 2023).

3 kap 5 §

Denna paragraf introducerar ett nytt rekvisit som innebär att barn kan tvångsomhändertas för vård på grund av anknytning. Ambitionen att motverka omvårdnadsinstabilitet för placerade barn är lovvärd, men anknytningsbegreppet används med skiftande betydelser i förslaget, vilket skapar oklarheter. Lagförslaget

innebär att bedömningen inte avser risk för skada till följd av pågående brister i hemmet, utan risk för skada vid separation från familjehemmet. Det är en annan typ av prognostisk bedömning där underlag, metod och bevisvärde behöver preciseras. Denna ordning har inte tidigare utretts eller remitterats. Vi kommer i det som följer diskutera dels införande av begreppet anknytning i lagstiftning (det gäller genomgående när begreppet förekommer i lagförslaget), dels innebörden av rekvisitet.

Om begreppet anknytning

Förslaget att inkorporera begreppet *anknytning* i ny tvångslagstiftning för barn och unga aktualiserar flera betydande problem som måste adresseras innan en sådan reglering kan anses rättssäker och evidensbaserad. Anknytning är ett psykologiskt begrepp som inte lämpar sig för lagstiftning. Forskningen visar att anknytningsteorin ofta misstolkas och felaktigt operationaliseras av juridiska experter och av praktiker inom socialt arbete, vilket kan leda till skadliga beslut för barn och familjer. Forslund m.fl. (2022) betonar i sitt internationella konsensusuttalande att missförstånd om anknytningens natur, barnets multipla anknytningsrelationer, samt vad som faktiskt kan utläsas ur bedömningar av anknytningskvalitet, är utbredda och återkommande i rättsliga sammanhang. Att föra in ett begrepp som i praktiken ofta används på ett felaktigt eller förenklat sätt riskerar därför att ytterligare befästa dessa missuppfattningar. Ett centralt problem rör sammanblandningen av *anknytning* och *anknytningskvalitet*. Som Forslund m.fl. (2022) visar innebär denna begreppsförvirring att en relation ibland tolkas som ”svag” eller ”stark”, trots att forskningen tydligt avvisar sådana kategoriseringar: barn utvecklar nästan alltid anknytning till sina vårdnadshavare och även så kallat ”otrygg” anknytning är en adaptiv och funktionell strategi i barnets specifika omsorgsmiljön. Om lagstiftningen använder begreppet utan att specificera dess teoretiska innebörd riskerar det att leda till felaktiga slutsatser om barns behov, särskilt i tvångsärenden där beslutsunderlagen måste vara extremt robusta.

Vidare visar Forslund m.fl. (2022) att bedömningar av anknytningskvalitet inte är utvecklade för att användas som underlag för tvångsomhändertaganden eller vårdnadsöverväganden. De är i första hand forskningsinstrument och kan för närvarande främst vägleda *stödjande insatser*, inte beslutsfattande om ingripande åtgärder. Att lagstiftningen antyder att ”anknytning” kan eller bör mätas riskerar därmed att skapa ett tryck på socialtjänsten att använda metoder som saknar validitet i praktiken. Foster m.fl. (2025) visar att just denna typ av övertro på

bedömningar och kategoriseringar av barn riskerar att reproducera förenklade och ibland direkt felaktiga uppfattningar om barns relationsmönster, vilket i sin tur försvagar rättssäkerheten. Ett ytterligare problem rör risken för kulturell och socioekonomisk snedvridning. Foster m.fl. (2025) påpekar att anknytningsteori i vissa kontexter har använts normativt på sätt som missgynnar minoritetsgrupper, genom att implicit mäta dem mot majoritetskulturella omsorgsnormer. Om lagstiftaren kodifierar ”anknytning” utan tydlig avgränsning riskerar begreppet att fungera som ett verktyg för att legitimera redan existerande strukturell skevhet.

Sammanfattningsvis bör lagstiftningen inte införliva *anknytning* som ett eget bedömningskriterium utan tydlig teoretisk precisering och betydande metodologiska förbehåll. Begreppet är forskningsmässigt komplext, ofta misstolkat och saknar validerade verktyg för tillämpning i tvångsärenden. Att hänvisa till ”anknytning” i lag riskerar därmed att skapa ogrundad evidensförmant legitimitet åt beslut som i själva verket baseras på otillräcklig eller missförstådd kunskap. En mer ändamålsenlig lagstiftning bör istället fokusera på konkretiserade aspekter av omsorgsförmåga och barns faktiska trygghet och kontinuitet, i linje med den internationella forskningen (Foster m.fl. 2025; Forslund m.fl. 2022).

Innebörden av principen behöver utredas vidare

Mer principiellt anser vi att önskan att stärka barns möjligheter att bo kvar i familjehem i de fall de har etablerat sig är positiv, men att ett nytt rekvisit grundat på anknytning (eller annan mer träffande terminologi) utgör en så pass betydelsefull förändring i förhållande till nuvarande ordning att den måste utredas grundligt. Vi bedömer att förslaget i nuläget är otillräckligt utrett och att regeringen inte redovisat en tillräckligt tydlig vägledning vad gäller tillämpning. Det finns inte heller någon analys av hur förändringen förhåller sig till exempelvis andra familjestödande inslag i systemet, vårdnadshavarnas ställning i förhållande till socialtjänsten och barns möjlighet till umgänge med sitt ursprung. Det är därtill problematiskt ur ett barnrättsperspektiv att barn över 15 år kan omhändertas mot sin vilja på grund av ”anknytning” till familjehem, även när de ursprungliga skälen för omhändertagandet inte längre finns. Allt som allt finns en otillräcklig analys av följderna av denna bestämmelse, särskilt som samhällets stöd till vårdnadshavare inte utvecklas eller konkretiseras på motsvarande sätt (se vår kommentar nedan om kapitel 7).

Därutöver vill vi uppmärksamma att förslaget innebär att tvångsvård kan fortsätta trots att de ursprungliga vårdskälen bedömts ha upphört. Därmed riskerar

konsekvenser av en tidigare placering att fungera som en självständig grund för fortsatt tvång. Flera av de omständigheter som ska beaktas (enligt 3 kap 6 §), såsom placeringstid och kontakt med vårdnadshavare, påverkas dessutom av hur placeringen och umgänget har utformats över tid. Detta skapar risk för cirkularitet i bedömningarna, vilket även aktualiserar frågor om hur och när vård på denna grund ska kunna upphöra (se vårt svar nedan vad gäller 10 kapitlet).

4 kapitlet

4 kap 1 §

Förslaget om att förvaltningsrätten kan besluta om omhändertagande på grund av anknytning utan ansökan från socialnämnden innebär som vi förstår det en förändring av vem som tar initiativet till tvångsvård. I dag ligger initiativet hos socialnämnden (för befintliga rekvisit), medan förslaget öppnar för att domstolen kan fatta beslut om omhändertagande på grund av anknytning utan att nämnden driver frågan.

Om nämnden inte ansöker om omhändertagande på grund av anknytning beror det sannolikt på att nämnden bedömt att rekvisiten inte är uppfyllda. Vi uppfattar det som oklart hur domstolen ska komma fram till ett annat beslut och önskar att detta förtydligas.

Vi utesluter inte att förändringen skulle kunna vara positiv ur barnets perspektiv, men vi vill understryka att förslaget inte har varit föremål för tidigare utredning och remissbehandling och vi anser därför att det behöver beredas ytterligare innan det införs.

6 kapitlet

6 kap 6 §

Uttryckliga krav på kvalitet och kunskapsbas kan i sig ses som positiva. Att begreppet god kvalitet inte preciseras, trots att vården avser tvångsåtgärder mot barn och därmed ställer särskilt höga krav på tydlighet och rättssäkerhet, riskerar dock att göra bestämmelsen svår att tillämpa och pröva i praktiken. Det finns därför skäl att överväga en mer konkret reglering av kvalitetskraven, inklusive krav på systematisk uppföljning och implementering i verksamheterna.

7 kapitlet

Om umgänge och stöd till vårdnadshavare

Den föreslagna lagen innebär en tydlig orientering mot att samhället ska kunna

omhändertagna barn tidigare och oftare. Ambitionen synes vara att när samhället väl har beslutat om en placering, ska viljeinriktningen vara att placeringen består. Det kan sägas handla om en tilltagande försvagning av familjestödjande inslag när barn väl har placerats. Det är känt att många barn upplever instabilitet i samhällsvården. Vi delar utgångspunkten att det är av största vikt att strävan är att placerade barn upplever stabilitet och kontinuitet, vilket har stor betydelse för barnens hälsa och utveckling (Vanderwill m.fl. 2021).

Lagen innehåller samtidigt förvånande få regleringar som ålägger samhället att ge stöd till vårdnadshavare vars barn omhändertas. Detta ska ses i ljuset av att forskning visar att föräldrar vars barn blir placerade ofta upplever en försämring av sin psykiska hälsa och socioekonomiska situation (Straatmann m.fl. 2024). Givet att lagen i ökad utsträckning möjliggör omhändertagande av barn, menar vi att det krävs en mer ambitiös lagstiftning som syftar till att stödja vårdnadshavare tidigt i processen. Det handlar exempelvis om tidiga, omfattande och samordnade stödinsatser i samband med en placering, liksom om åtgärder som underlättar umgänge. Sådant är avgörande för att vårdnadshavare ska ges rimliga förutsättningar att kunna återförenas med sina barn. Forskning visar dessutom att umgänge med nätverk och biologisk familj ofta är en mycket viktig faktor för placerade barns välmående (Lundström & Sallnäs, 2012; Tang m fl, 2023)

8 kapitlet

Socialnämndens ansvar att följa vården

Med anledning av den reglering som föreslås om ett nytt rekvisit kopplat till anknytning förs det i remissen fram att det saknas fortsatt behov av en bestämmelse om flyttningsförbud för barn som är placerade i familjehem på grund av förhållanden i hemmet. Detta då den föreslagna nya bestämmelsen bedöms täcka in tillämpningsområdet för flyttningsförbud i dessa fall.

Kunskapen om tillämpningen av obligatoriet för socialnämnden att särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud i samband med en prövning av om vård enligt LVU av ett barn ska upphöra kan ses som mycket begränsad. Då vi menar att det finns oklarheter vad gäller hur det nya rekvisitet är tänkt att tillämpas och av vem så ser vi inte helt att konsekvenserna av förslaget att lyfta ur barn placerade utifrån hemförhållandena ur den nuvarande lydelsen är utredda.

10 kapitlet

Om vårdens upphörande

Vi vill här lyfta en fundering kring hur omhändertagande på grund av anknytning kan upphöra. Barnets relationer och förankring i familjehemmet förstärks sannolikt ju längre placeringen pågår. Det kan innebära att det blir svårt att bedöma när förutsättningarna för vård på grund av anknytning inte längre är uppfyllda, även om utgångspunkten är att vården ska upphöra när den inte längre behövs. Vi efterfrågar ytterligare utredning/vägledning kring hur upphörande av vård på grund av anknytning kan upphöra.

14 kapitlet

Förebyggande tvång

Lagen innehåller, liksom nuvarande tvångslagstiftning LVU, bestämmelse om att öppna insatser ska kunna ges med tvång. Vi vill påminna om att det saknas stöd i forskning för att tvingande öppenvårdsinsatser är terapeutiskt effektiva och att en ökning av sådana åtgärder sannolikt har negativa effekter för medborgarnas förtroende för socialtjänsten (Pålsson & Wiklund, 2024; se även Stockholms universitets remiss till Ds 2024:30, *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas*).

Vi vill också påpeka att det saknas empiriskt stöd för antagandet att tvingande öppenvård skulle vara ett sätt att undvika tvångsomhändertagande. Tvärtom är det tänkbart att tvingande öppenvård sänker tröskeln för tvångsomhändertaganden i ett nästa steg.

Vi undrar också hur detta kapitel är kopplat till Ds 2024:30 *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas*. Om föreliggande lag genomförs finns det uppenbara överlappningar mellan regelverken.

15 kapitlet

Detta kapitel berör de särskilda ungdomshemmen. I skrivande stund pågår en utredning om den statliga ungdomsvården (*En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård* (S 2024:01)). Det förnuftiga vore att invänta lagförslag från denna utredning innan förslag om ungdomshemmens utformning och innehåll framläggs.

Förslag till Lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården

2 kapitlet

Forskning visar att institutionsvård måste erbjuda en trygg och säker miljö, vilket ibland kan motivera begränsningsåtgärder (Whittaker m fl, 2023). Samtidigt är forskningen tydlig med att tvång bör användas restriktivt, eftersom det saknar terapeutisk effekt och medför risker (Nunno m fl, 2022). I synnerhet fysiska ingripanden kan skada barn både fysiskt och emotionellt, men även mindre ingripande tvång tenderar försvåra terapeutiska relationer och försämra behandlingsresultat. Därför bör åtgärder anpassas till barnens faktiska behov, alternativa strategier prioriteras och användningen omges av hög bemanning, utbildad personal, handledning och tydliga klagomöjligheter för barnen (Roy m fl, 2021).

I 2 kap. 1 § anges att ”särskilda befogenheter får endast användas om de står i rimlig proportion till syftet med åtgärden och mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga”. Med tanke på att forskning – vilket vi visat ovan – visar att det finns risker med restriktioner och användning av särskilda befogenheter, menar vi att denna paragraf bör utvecklas till ett helt kapitel som tydligt diskuterar riskerna med överdriven användning och betonar att särskilda befogenheter enbart får användas som en sista åtgärd. Det innebär att det tydligt ska framgå att man först ska prioritera frivillighet, motivationsarbete, deeskalering och andra mindre ingripande metoder. Detta är mycket viktigt som en tydlig signal till professionella och ligger i linje med forskningsläget om vad som konstituerar effektivt socialt behandlingsarbete (Barth m fl, 2013).

4 kapitlet – 8 kapitlet

Genom att samla, precisera och i viss mån utvidga bestämmelserna om särskilda befogenheter finns en risk att sådana åtgärder blir mer formaliserade — vilket enligt forskning kan leda till mer frekvent användning om inte strama proportionalitetskrav och tydliga alternativa krav följer med. Internationell och svensk forskning (se ovan) visar att frekvent användning av tvångsåtgärder i institutioner är associerad med sämre upplevelser hos unga samt att lagstiftning i sig inte automatiskt minskar bruket utan kräver implementeringsstöd och kulturförändring i verksamheterna (jfr. Moell m.fl. 2024).

Om vårdkvalitet inom institutionsvård

Vi vill också uppmärksamma att det har skett en förstärkning av kunskap om institutionsvårdens innehåll under senare decennier (Whittaker m.fl. 2023; Giraldi m.fl. 2022). Det är enligt forskningen angeläget att verksamheter har systematiska och i största möjliga utsträckning forskningsbaserade behandlingsmetoder, även om det är svårare att identifiera specifika behandlingsmetoder som är överlägsna andra (men lovande metoder och modeller existerar). Det är vidare angeläget att barnen är med om få placeringsbyten, korta placeringstider, ges insatser mot trauma och fysisk och psykisk ohälsa, starkt skolstöd, att familj och nätverk involveras i behandling och att stöd efter placering faktiskt ges och är individualiserat. Det finns därtill en medvetenhet om att personalens roll är helt central för vården. Personal bör ha hög utbildningsnivå och omfattande kunskap om utsatta barn för att rätt kunna möta och behandla barnens ofta komplexa behov. Vidare bör personalomsättningen vara låg och arbetet tydligt relationsbaserat. Med andra ord är det angeläget att utöver fokus på särskilda befogenheter utveckla lagstiftning och styrning av vårdens innehåll.

Slutsats

Vår slutsats är alltså att avvisa *Förslag till lag om omhändertagande för vård av barn och unga* samt *Förslag till lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården*. Lagrådsremissen innehåller positiva delar, men sett till sin helhet har förslagen i sin nuvarande form brister. Lagar som reglerar tvång och omhändertagande av barn är så pass ingripande att de måste föregås av noggranna utredningar och överväganden. De konsekvenser som lagarna kan tänkas få för barn, vårdnadshavare och barnvårdssystemet i stort är inte tillräckligt klarlagda.

Yttrandet har utformats av docent David Pålsson, docent Emelie Shanks, fil dr Peter Andersson, professor Stefan Wiklund, docent Hilma Forsman, fil dr Hanna Linell och docent Ann-Sofie Bergman.

Referenser

Barth, R., Kolivoski, K., Lindsey, M., Lee, B. & Collins, K. (2013) Translating the Common Elements Approach: Social Work's Experiences in Education, Practice and Research, *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 43:2, 301-311

Forslund, T., Granqvist, P., Van IJzendoorn, M. H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., ... & Duschinsky, R. (2022). Attachment goes to court: Child protection and custody issues. *Attachment & Human Development*, 24(1), 1-52.

Foster, S. L., Schofield, G., Geoghegan, L., Hood, R., Sagi-Schwartz, A., Bakkum, L., ... & Duschinsky, R. (2025). Attachment theory and research: what should be on the core curriculum for child and family social workers?. *Social Work Education*, 1-18.

Giraldi, M., Mitchell, F., Porter, R. B., Reed, D., Jans, V., McIver, L., ... & McTier, A. (2022). Residential care as an alternative care option: A review of literature within a global context. *Child & Family Social Work*, 27(4), 825-837.

Gresdahl, M., Fauske, H., & Storhaug, A. S. (2025). Predictors of child participation in child welfare emergency placements — A Norwegian case file study. *Child & Family Social Work*.

Jensen, F. P., Križ, K., & Skivenes, M. (2022). *Structuring Practice for Children's Participation*. Bergen: Centre for Research on Discretion and Paternalism, University of Bergen.

Lundström, T., & Sallnäs, M. (2012). Sibling contact among Swedish children in foster and residential care—Out of home care in a family service system. *Children and Youth Services Review*, 34(2), 396-402.

Moell, A., Rozental, A., Buchmayer, S., Kaltiala, R., & Långström, N. (2024). Effects of stricter legislation on coercive measures in child and adolescent psychiatric care: a qualitative interview study with staff. *BMC psychiatry*, 24(1), 102.

Nunno, M. A., McCabe, L. A., Izzo, C. V., Smith, E. G., Sellers, D. E., & Holden, M. J. (2022, June). A 26-year study of restraint fatalities among children and adolescents in the United States: A failure of organizational structures and processes. In *Child & youth care forum* (pp. 1-20). Springer US.

Pålsson, D., & Wiklund, S. (2024). Tvingande behandling: Några problem med att öka tvångsåtgärder i socialtjänstens arbete med kriminellt aktiva ungdomar. I Hedlund, Martinsson & Zillén (red.) *Sammanhållning eller splittring? Olikgörande av barn och unga i samtidens Sverige*. Stockholm: Jure

Roy, C., Castonguay, A., Fortin, M., Drolet, C., Franche-Choquette, G., Dumais, A., ... & Geoffrion, S. (2021). The use of restraint and seclusion in residential treatment care for youth: A systematic review of related factors and interventions. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(2), 318-338.

Straatmann, V. S., Rajesh, T., Bennett, D., Forsman, H., Liu, C., Taylor-Robinson, D., Brännström, L., Melis, G., Schlüter, D. K., Jackisch, J., & Almquist, Y. B. (2024). Socioeconomic and psychosocial outcomes of parents with children in out-of-home care: A scoping review. *Children and Youth Services Review*, 111, 104852.

Tang, E., de Haan, A. D., Kuiper, C. H., & Harder, A. T. (2024). Family-centred practice and family outcomes in residential youth care: A systematic review. *Child & Family Social Work*.

Vanderwill, Lori, Salazar, Amy, Jenkins, Garrett, Larwelle, Jessica, McMahon, Amanda, Day, Angelique, & Haggerty, Kevin (2021). Systematic literature review of foster and adoptive caregiver factors for increasing placement stability and permanency. *Journal of Public Child Welfare*, 15(4), s. 487–527.

Whittaker, J. K., Holmes, L., del Valle, J. F., & James, S. (2023). Residential care for children and youth in a cross-national perspective. *Revitalizing residential care for children and youth: Cross-national trends and challenges*, 3-15.